

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Νεοφύτου Βάμβα 6 (3ος όρ), 10674 Αθήνα, τηλ: 210 7233221-2; φαξ: 210 7233217;

e-mail: info@nchr.gr, website: www.nchr.gr

**Παρατηρήσεις επί των από 09.04.2003 Σχεδίων-Συμφωνιών
(8295/03) μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Ηνωμένων
Πολιτειών της Αμερικής σχετικά με την έκδοση και την αμοιβαία
δικαστική συνδρομή***

1. Τα ως άνω Σχέδια Συμφωνιών εντάσσονται στο πλαίσιο εντατικοποίησης της συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ σε ζητήματα που άπτονται, μεταξύ άλλων, της διεθνούς ειρήνης και σταθερότητας, σύμφωνα με την από 03.12.1995 «Νέα Διατλαντική Ατζέντα» της Μαδρίτης.¹ Ειδικότερα όμως σχετίζονται με την πολιτική συμφωνία της Γκότενμπουργκ μεταξύ της ΕΕ και των ΗΠΑ (Ιούνιος 2001), που αφορά στην ανάγκη ενίσχυσης της δράσης των δύο μερών για την αντιμετώπιση «κοινών προβλημάτων σχετικά με την καταπολέμηση της διεθνούς εγκληματικότητας». Η σχετική δράση συνεργασίας εντάθηκε ιδιαίτερα μετά τα γεγονότα της 11.09.2001, κατόπιν σχετικών αποφάσεων των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΕ (18.09.2001).²

2. Η ΕΕΔΑ πιστεύει ότι οι ανωτέρω Συμφωνίες, ως οι πρώτες συμβάσεις έκδοσης και δικαστικής συνδρομής της ΕΕ με τρίτη χώρα, πρέπει να αποτελέσουν πρότυπα νομικών κειμένων και να αντανakλούν πλήρως τις αρχές προστασίας του ευρωπαϊκού δικαίου δικαιωμάτων του ανθρώπου, ιδίως όπως αυτό εξελίσσεται στο νομικό πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, και απορρέει από τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ. Λόγω της σπουδαιότητας των ανωτέρω συμβάσεων η ΕΕΔΑ πιστεύει ότι οι σχετικές διαδικασίες διαπραγματεύσεων μεταξύ του Συμβουλίου της ΕΕ και

* Συντάκτης: Νίκος Σιταρόπουλος, ΔΝ, Επιστημονικός Συνεργάτης της ΕΕΔΑ.

¹ http://europa.eu.int/comm/external_relations/us/new_transatlantic_agenda/index.htm

² http://europa.eu.int/comm/justice_home/fsj/external/usa/fsj_external_usa_en.htm

των ΗΠΑ πρέπει να είναι απόλυτα διαφανείς και να γίνονται γνωστές εγκαίρως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 21, 34 παρ. 2 εδ. (δ) και 39 παρ. 1 της Συνθήκης της ΕΕ.³

3. Οι βασικοί σκοποί και αρχές στις οποίες ερείδονται τα ως άνω Σχέδια Συμφωνιών, σύμφωνα με τα προοίμιά τους, είναι οι εξής:

(α) Η καταπολέμηση του εγκλήματος «με αποτελεσματικότερο τρόπο έτσι ώστε να προστατεύσουν [τα συμβαλλόμενα μέρη] τις αντίστοιχες δημοκρατικές κοινωνίες...και τις κοινές αξίες».

(β) Ο προσήκων «σεβασμός των δικαιωμάτων των ατόμων και του κράτους δικαίου».

(γ) Οι νομικές εγγυήσεις «που προβλέπουν το δικαίωμα του εκδιδόμενου προσώπου σε δίκαιη δίκη, περιλαμβανομένου του δικαιώματος να δικαστεί από αμερόληπτο δικαστήριο το οποίο να έχει συγκροτηθεί βάσει του νόμου».⁴

Τα ως άνω προοίμια των Σχεδίων Συμφωνιών θέτουν, ορθά, υψηλά πρότυπα προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου από τα συμβαλλόμενα μέρη, *στα οποία θα πρέπει να ανταποκρίνονται πλήρως και να εφαρμόζουν αποτελεσματικά οι ειδικές διατάξεις των ανωτέρω Συμφωνιών.*

4. Όσον αφορά στο Σχέδιο της Συμφωνίας περί Έκδοσης παρατηρούνται τα εξής:

4.1 Άρθρο 4 «Αδικήματα για τα οποία χωρεί έκδοση»: Η πρώτη παράγραφος του άρθρου 4 θέτει ως αρχή ότι «ένα αδίκημα αποτελεί αδίκημα για το οποίο χωρεί έκδοση εφόσον τιμωρείται από το δίκαιο τόσο του προς ό η αίτηση Κράτους όσο και του αιτούντος Κράτους με στερητική της ελευθερίας ποινή ανώτατης διάρκειας ανώτερης του *ενός έτους ή με αυστηρότερη ποινή*». Εντούτοις, με τη δεύτερη παράγραφο του ίδιου άρθρου

³ Βλ. σχετική Έκθεση και Σχέδιο Σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ) προς το Συμβούλιο, Committee on Citizens' Freedoms and Rights, Justice and Home Affairs (rapporteur: J. Mollar), Final A5-0172/2003, 22.05.2003, που υιοθετήθηκαν από το ΕΚ στις 03.06.2003.

⁴ Σελ. 4 και 20 των ανωτέρω Σχεδίων Συμφωνιών.

εισάγεται εξαίρεση σύμφωνα με την οποία «[ό]ταν εγκρίνεται η έκδοση για αδίκημα για το οποίο χωρεί έκδοση, η έκδοση ισχύει και για οποιοδήποτε άλλο αδίκημα προσδιορίζεται στην αίτηση εφόσον το τελευταίο αυτό αδίκημα τιμωρείται με στερητική της ελευθερίας ποινή ενός έτους ή λιγότερο, εφόσον πληρούνται όλες οι άλλες απαιτήσεις οι σχετικές με την έκδοση».

Η ως άνω εξαίρεση δημιουργεί σοβαρή ανησυχία διότι μειώνει σημαντικά και ανατιολόγητα το αναγκαίο «επίπεδο επικινδυνότητας» του υπό έκδοση ατόμου. Επίσης η διάταξη είναι ασαφής διότι δεν προσδιορίζει εάν η επαπειλούμενη ποινή (φυλάκισης) ενός έτους ή λιγότερο πρέπει να ισχύει και στα δύο συμβαλλόμενα μέρη. Θεωρείται σκόπιμο, προς διασφάλιση της ασφάλειας του υπό έκδοση ατόμου, στις περιπτώσεις αυτές το καλούμενο Κράτος να έχει σχετική διακριτική ευχέρεια και όχι την υποχρέωση έκδοσης, όπως έχει άλλωστε καθιερώσει η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Έκδοσης από το 1957.⁵

Ιδιαίτερη επίσης ανησυχία προκαλεί η εξαίρεση του άρθρου 4 παρ.4 που αφορά σε αδικήματα που έχουν διαπραχθεί εκτός της επικράτειας του αιτούντος Κράτους και που θέτει ως βασική προϋπόθεση έκδοσης εν προκειμένω την πρόβλεψη τιμωρίας του εν λόγω αδικήματος και από το καλούμενο Κράτος. Το δεύτερο εδάφιο της ανωτέρω διάταξης εισάγει εξαίρεση, επιτρέποντας την έκδοση ακόμη και αν το δίκαιο του καλούμενου Κράτους δεν προβλέπει την τιμωρία αδικήματος που τελείται εκτός της επικράτειάς του σε παρόμοιες περιστάσεις, με την έγκριση «της εκτελεστικής αρχής» του καλουμένου Κράτους (ύπαρξη διακριτικής ευχέρειας), εφόσον πληρούνται όλοι οι άλλοι όροι της έκδοσης.

Αυτό το δεύτερο μεγάλο ρήγμα στην αρχή της αμοιβαίας πρόβλεψης και τιμώρησης ενός αδικήματος εκφεύγει αδικαιολόγητα των σχετικών αρχών που έχουν θεσπισθεί στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης⁶ και θέτει σε ακόμη περισσότερο επισφαλή θέση το υπό έκδοση άτομο, θέτοντας στην πράξη, την προάσπιση των ατομικών δικαιωμάτων του στη διακριτική

⁵ ETS 24, v. 4165/1961, άρθρο 2.2.

⁶ Ό.π. άρθρα 2 και 7 παρ. 2.

ευχέρεια της Διοίκησης. Ως εκ τούτου, η σχετική διάταξη θεωρείται απαλειπτά.

4.2 Έκδοση υπηκόων των Κρατών-Μελών της ΕΕ: Δεδομένης της ανυπαρξίας σχετικής διάταξης στο ως άνω Σχέδιο Συμφωνίας και των διατάξεων της ελληνικής έννομης τάξης (άρθρο 5 παρ.2 εδ. (γ) Σ και άρθρο 438 α ΚΠΔ)⁷ που απαγορεύουν την έκδοση ημεδαπών, η ΕΕΔΑ πιστεύει ότι είναι απολύτως αναγκαία η ύπαρξη σχετικής διάταξης στη Συμφωνία, με την οποία να δίνεται ρητώς η ευχέρεια άρνησης από κράτη μέλη της ΕΕ για την έκδοση υπηκόων τους, ανάλογα προς το άρθρο 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Έκδοσης.

4.3 Άρθρο 13 «Θανατική ποινή»: Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι όταν το αδίκημα του αιτήματος έκδοσης τιμωρείται με θάνατο σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος αλλά όχι σύμφωνα με το δίκαιο του καλούμενου Κράτους, το δεύτερο Κράτος «μπορεί να προσφερθεί να εκδώσει τον εκζητούμενο υπό τον όρο ότι δεν θα του επιβληθεί θανατική ποινή, ή, αν για δικονομικούς λόγους το αιτούν Κράτος δεν μπορεί να συμμορφωθεί με αυτό τον όρο, ότι και αν απαγγελθεί θανατική ποινή, δεν θα εκτελεστεί». Η ίδια διάταξη προσθέτει ότι «[α]ν το αιτούν Κράτος δεν δεχτεί τους όρους, η αίτηση έκδοσης μπορεί να απορριφθεί».

Η διάταξη αυτή με την οποία δίνεται η δυνατότητα στο καλούμενο Κράτος να εκδώσει άτομο σε χώρα όπου εφαρμόζεται η θανατική ποινή, με τις ως άνω εξαιρέσεις, χρήζει άμεσης τροποποίησης. Τα ευρωπαϊκά Κράτη με το 13^ο Πρωτόκολλο της ΕΣΔΑ (2002, σε ισχύ από 01.07.2003), με το οποίο δεσμεύονται να καταργήσουν την θανατική ποινή σε όλες τις περιπτώσεις, αναγνώρισαν και συμβατικά πλέον το δικαίωμα στη ζωή ως ένα «αναφαίρετο χαρακτηριστικό του ανθρώπου» και ως «την ανώτατη αρχή στη διεθνή

7 Π. Δαγτόγλου, *Συνταγματικό Δίκαιο, Ατομικά Δικαιώματα Α'*, Αθήνα, Αντ. Ν. Σάκκουλας, 1991, 315, Ε. Συμεωνίδου-Καστανίδου, «Νομιμοποιητική βάση και όρια δικαιοδοσίας του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου», *ΝοΒ*, 2003, 401 επ., 420.

ιεραρχία των δικαιωμάτων του ανθρώπου».⁸ Τον ίδιο χαρακτήρα έχει το άρθρο 2 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ που αναγνωρίζει ότι «[κ]άθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στη ζωή» και προβλέπει σαφώς ότι [κ]ανείς δεν μπορεί να καταδικαστεί στην ποινή του θανάτου ούτε να εκτελεστεί». Σύμφωνα με τις Οδηγίες της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης για τα δικαιώματα του ανθρώπου και την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (15.07.2002, κεφάλαιο XIII) έκδοση ενός προσώπου σε χώρα όπου υπάρχει κίνδυνος να καταδικαστεί σε θανατική ποινή δεν πρέπει να λαμβάνει χώρα, εκτός εάν το καλούμενο Κράτος λάβει «επαρκείς εγγυήσεις» ότι το υπό έκδοση πρόσωπο δεν θα καταδικαστεί σε θάνατο ή εάν όντως αυτό γίνει, τότε η ποινή δεν θα εκτελεστεί.

Ως εκ τούτων, η διάταξη του άρθρου 13 με την οποία δίδεται υπό όρους η δυνατότητα έκδοσης ατόμου σε χώρα όπου εφαρμόζεται η θανατική ποινή, *χωρίς τη ρητή πρόβλεψη περί των ως άνω επαρκών εγγυήσεων*, προσκρούει άμεσα στις σύγχρονες ευρωπαϊκές δικαιοτικές αρχές. Η Συμφωνία οφείλει να απαγορεύει την έκδοση, με απόλυτο και σαφή τρόπο, κατ' αρχήν σε όλες τις περιπτώσεις όπου το αδίκημα για το οποίο ζητείται αυτή τιμωρείται με θάνατο σύμφωνα με το δίκαιο του αιτούντος Κράτους και να την επιτρέπει μόνο με την σαφή ύπαρξη των παραπάνω εγγυήσεων για την προστασία της ζωής του υπό έκδοση προσώπου. Επομένως κρίνεται απαραίτητη η τροποποίηση του άρθρου 13 και η φράση «υπό τον όρο» να αντικατασταθεί από τη φράση «υπό τον όρο ύπαρξης επαρκών εγγυήσεων».

4.4 Επίσης κρίνεται αναγκαία και επιβεβλημένη από το σύγχρονο ευρωπαϊκό δίκαιο δικαιωμάτων του ανθρώπου η προσθήκη στο άρθρο 13 της ρητής απαγόρευσης έκδοσης στις παρακάτω περιπτώσεις, σύμφωνα με τις παραπάνω Οδηγίες της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (κεφάλαιο XIII), και τις σχετικές νομικές αρχές που έχουν καθιερώσει στο

⁸ Explanatory Report of Protocol No. 13 to the ECHR, 21.02.2002, para 1. Βλ. επίσης ΕΕΔΑ, «Πρόταση για την υπογραφή και την επικύρωση του 13^{ου} στην ΕΣΔΑ Πρωτοκόλλου», ΕΕΔΑ, *Έκθεση 2002*, Αθήνα, Εθνικό Τυπογραφείο, 2003, 139-140.

ευρωπαϊκό δίκαιο έκδοσης η Σύμβαση (1977) και το Πρωτόκολλο (2003)⁹ του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της Τρομοκρατίας:

(α) Στην περίπτωση που υπάρχουν σοβαρά στοιχεία βάσει των οποίων συμπεραίνεται ότι ο υπό έκδοση θα υποβληθεί στο αιτούμενο Κράτος σε βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία.

(β) Στην περίπτωση που υπάρχουν σοβαρά στοιχεία βάσει των οποίων συμπεραίνεται ότι το αίτημα έκδοσης υποβλήθηκε με τον σκοπό διώξης ή τιμωρίας του εκζητούμενου προσώπου λόγω της φυλής, θρησκείας, εθνικότητας ή των πολιτικών πεποιθήσεών του, ή ότι η νομική θέση αυτού κινδυνεύει να βλαβεί για τους ως άνω λόγους.

Σε περίπτωση που το εκζητούμενο πρόσωπο προβάλλει στοιχεία που δείχνουν ότι έχει υποστεί ή κινδυνεύει να υποστεί καταπάτηση των οικονομικών εγγυήσεων για μια δίκαιη δίκη στο αιτούν Κράτος, το καλούμενο κράτος οφείλει να εξετάσει τη βασιμότητα των σχετικών ισχυρισμών πριν αποφασίσει επί του αιτήματος έκδοσης.

4.5 Άρθρο 14 «Ευαίσθητες πληροφορίες περιεχόμενες σε αίτηση»:

Η διάταξη αυτή προβλέπει ότι σε περιπτώσεις διαβίβασης από το αιτούν Κράτος «πληροφοριών ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα προς υποστήριξη της αίτησής του για έκδοση, [το αιτούν Κράτος] *μπορεί να έλθει σε επαφή με το προς ό η αίτηση Κράτος για να διαπιστώσει κατά πόσον το προς ό η αίτηση Κράτος μπορεί να τις προστατεύσει*».

Το γράμμα και πνεύμα της διάταξης αυτής αντιτίθενται σε θεμελιώδεις αρχές της ΕΕ που πηγάζουν, μεταξύ άλλων, από το άρθρο 8 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ και από την Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το άρθρο 8 παρ. 1 του Χάρτη έχει καθιερώσει ατομικό δικαίωμα κάθε προσώπου στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. Επίσης το άρθρο 25 παρ. 1 της ως άνω Οδηγίας επιβάλλει σαφώς στα κράτη μέλη σε περιπτώσεις διαβίβασης προς τρίτη χώρα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, υπό

⁹ ETS 090 (άρθρο 5) ETS 190 (άρθρο 4 παρ. 2) αντιστοιχα. Βλ. επίσης σχετικές αρχές προστασίας του άρθρου 14 της Διεθνούς Σύμβασης για την Καταστολή Τρομοκρατικών Βομβιστικών Επιθέσεων (Ν. 3116/2003, ΦΕΚ Α' 48).

επεξεργασία ή επεξεργασμένα, την ως άνω διαβίβαση υπό τον όρο ότι «η εν λόγω τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας».¹⁰ Τον θεμελιώδη χαρακτήρα της προστασίας προσωπικών δεδομένων από τα ευρωπαϊκά κράτη, στο πλαίσιο προστασίας της ιδιωτικής κυρίως ζωής, έχει τονίσει επίσης το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σε μια σειρά αποφάσεων του σχετικών με το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ (Δικαίωμα σεβασμού της προσωπικής και οικογενειακής ζωής).¹¹

Ως εκ τούτων, το άρθρο 14 πρέπει να τροποποιηθεί θεοπιζοντας ρητή και σαφή *υποχρέωση* του αιτούντος Κράτους να διαπιστώνει πάντοτε ότι το καλούμενο Κράτος εξασφαλίζει πράγματι ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυχόν διαβιβάζονται σε κάθε περίπτωση έκδοσης.

5. Όσον αφορά στο Σχέδιο της Συμφωνίας περί Αμοιβαίας Δικαστικής Συνδρομής, παρατηρούνται τα εξής:

5.1 Με τη Συμφωνία αυτή ενισχύεται σαφώς το πλαίσιο δικαστικής συνδρομής μεταξύ Κρατών-Μελών της ΕΕ και των ΗΠΑ, δίδοντας έμφαση (άρθρο 4) στη διευκόλυνση εντοπισμού τραπεζικών πληροφοριών που αφορούν σε κάποιο φυσικό ή νομικό πρόσωπο «ύποπτο ή κατηγορούμενο για ποινικό αδίκημα». Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι οι σχετικές διατάξεις του άρθρου 4 μπορούν να συμβάλουν στην αποτελεσματική καταπολέμηση του διεθνοποιημένου εγκλήματος που συνιστά έναν από τους κύριους ρητούς στόχους των υπό εξέταση Σχεδίων Συμφωνιών.

Εντούτοις, το άρθρο 9 του ανωτέρω Σχεδίου Συμφωνίας («Περιορισμοί στη χρησιμοποίηση, για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και άλλων») χρήζει τροποποιήσεων διότι εγείρει σοβαρά

¹⁰ Βλ. επίσης παρόμοιες διατάξεις της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία Προσώπων κατά την Επεξεργασία Προσωπικών Δεδομένων (1981), ETS 181 και ειδικά του σχετικού Πρόσθετου Πρωτοκόλλου (2001) ETS 086, άρθρο 2 παρ.1 (διασυννοριακή μεταφορά προσωπικών δεδομένων σε κράτη που δεν είναι μέρη της ανωτέρω Σύμβασης).

¹¹ Βλ. L.-A. Sicilianos, “International protection of personal data: Privacy, freedom of information or both?”, L.-A. Sicilianos, M. Gavouneli (eds.), *Scientific and Technological Development and Human Rights*, Athens, Ant. N. Sakkoulas Publishers, 2001, 123 ff, 126-130.

ζητήματα προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που είναι δυνατό να ανταλλάγουν μεταξύ των συμβαλλομένων μερών:

(α) Η ως άνω διάταξη, κατά παράβαση του άρθρου 8 παρ. 2 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ δεν προβλέπει το δικαίωμα του προσώπου του οποίου τα προσωπικά δεδομένα ανταλλάσσονται να έχει πρόσβαση στα σχετικά δεδομένα και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους, όπως ρητά προβλέπει ο Χάρτης. Άλλωστε η δυνατότητα διαγραφής ή διόρθωσης προσωπικών δεδομένων είναι μια από τις βασικές αρχές της σχετικής ευρωπαϊκής νομοθεσίας (Οδηγία 95/46/ΕΚ, άρθρο 6 παρ. 1 δ σε συνδυασμό με το άρθρο 25).

(β) Το ανωτέρω Σχέδιο Συμφωνίας δεν διευκρινίζει ποιες θα είναι οι κεντρικές αρχές (άρθρα 4 παρ. 3 και 15) που θα είναι υπεύθυνες για την ανταλλαγή των σχετικών πληροφοριών και επομένως για τη συλλογή και επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Το γεγονός αυτό δίνει μια υπερβολική ευρύτητα δράσης των κρατών, μέσω μεταγενέστερων ειδικών συμφωνιών, και δημιουργεί τον κίνδυνο μεταφοράς και επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων από υπηρεσίες που στην πράξη δρουν εκτός των ορίων νομιμότητας.

(γ) Το άρθρο 9 παρ. 1 του Σχεδίου Συμφωνίας προβλέπει ότι το αιτούν Κράτος μπορεί να χρησιμοποιεί αποδεικτικά στοιχεία και πληροφορίες που λαμβάνει από το καλούμενο Κράτος για τρεις βασικούς λόγους: (α) ανακρίσεις και ποινικές δίκες που διεξάγονται στο αιτούν Κράτος, (β) πρόληψη άμεσης και σοβαρής απειλής για τη δημόσια ασφάλειά του, (γ) μη ποινικές δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες που έχουν κινηθεί στο ίδιο Κράτος και που συνδέονται άμεσα με ανακρίσεις και ποινικές διαδικασίες.

Εντούτοις, με τα υπό (δ) και (ε) εδάφια η ίδια διάταξη εισάγει εξαιρέσεις που επιτρέπουν την ανταλλαγή πληροφοριών (συμπεριλαμβανομένων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα) «για οποιονδήποτε άλλο σκοπό, εάν οι πληροφορίες ή τα αποδεικτικά στοιχεία έχουν δημοσιοποιηθεί στα πλαίσια διαδικασιών για τις οποίες διαβιβάστηκαν...» αλλά και «για οιονδήποτε άλλο σκοπό, μόνο με την

προηγούμενη συγκατάθεση του προς ό η αίτηση Κράτους». Οι δύο αυτές διατάξεις προσκρούουν σε θεμελιώδεις αρχές της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, σύμφωνα με τις οποίες προσωπικά δεδομένα πρέπει πάντοτε να συλλέγονται «για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς». Επίσης τα δεδομένα αυτά πρέπει πάντα να είναι «κατάλληλα, συναφή προς το θέμα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς» της συλλογής ή της επεξεργασίας.¹² Είναι σαφές ότι το άρθρο 9 παρ. 1 (δ)-(ε) του ανωτέρω Σχεδίου Συμφώνου προσκρούει άμεσα στις παραπάνω θεμελιώδεις αρχές διότι δίνει την δυνατότητα στα συμβαλλόμενα Κράτη να ανταλλάσσουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα «για οιονδήποτε σκοπό», χωρίς, ουσιαστικά, κανένα περιορισμό.

6. Συμπερασματικά, παρατηρείται ότι ενώ τα παραπάνω Σχέδια Συμφωνιών της ΕΕ και των ΗΠΑ θα μπορούσαν να συμβάλουν στον αναγκαίο διακρατικό αγώνα για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας -πράγμα το οποίο όμως έχει ήδη γίνει με τη Διεθνή Σύμβαση του Παλέρμο (2000) και το Ν. 2928/2001- οι προαναφερθείσες διατάξεις των Σχεδίων χρήζουν άμεσης επανεξέτασης και εναρμόνισής τους προς τις σύγχρονες αρχές προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου που έχουν καθιερωθεί από το διεθνές δίκαιο και την ελληνική έννομη τάξη (ιδίως το Σύνταγμα) και είναι απαραίτητο να διαφυλαχθούν από την ευρωπαϊκή έννομη τάξη, αφού μάλιστα αποτελούν και ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Επίσης η ΕΕΔΑ τονίζει ότι οι σχετικές διαδικασίες διαπραγματεύσεων μεταξύ του Συμβουλίου της ΕΕ και των ΗΠΑ πρέπει να χαρακτηρίζονται από απόλυτη διαφάνεια και δημοκρατικότητα. Ως εκ τούτου, και σύμφωνα με τη Συνθήκη της ΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα πρέπει πάντοτε να ενημερώνεται εγκαίρως και να έχει τη δυνατότητα να εκφράζει τις απόψεις του στο Συμβούλιο σε όλα τα στάδια των διαπραγματεύσεων.

Αθήνα, 6 Ιουνίου 2003

¹² Άρθρο 6 παρ. 1 β και γ της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.